

Zorg of zegen

De overheid investeert al jaren in het gebruik van computers op scholen. Met de ict-onderwijsmonitor wordt sinds 1997 gekeken hoe ver scholen zijn. Vanaf schooljaar 2000-2001 doen ITS Nijmegen en IVA Tilburg de landelijke monitoring. Quinta Kools en Ilja Hoogenberg, onderzoekers van IVA Tilburg, schrijven over de bevindingen in 2001-2002.

Over de auteurs:

Dr.ir. Quinta Kools is sinds 1999 werkzaam als beleidsonderzoeker bij het IVA Tilburg. Voorheen werkte zij bij de leerstoelgroep Agrarische Onderwijskunde van de Wageningen Universiteit. Bij het IVA is ze projectleider voortgezet onderwijs en vmbo-groen van de ict-onderwijsmonitor. Ze houdt zich ook bezig met het lerarentekort en met onderzoek naar maatschappelijke effecten van ict.

Drs. Ilja Hoogenberg is sinds 2001 werkzaam als junior onderzoeker bij het IVA in Tilburg. Zij is naast de ict-onderwijsmonitor onder andere betrokken bij onderzoek naar praktijkleren in het vmbo, lerarentekort en ict in het speciaal onderwijs.

Voor de landelijke ict-onderwijsmonitor in 2001-2002 zijn vier vmbo-groenscholen bezocht. Bedoeling was meer inzicht te krijgen in de inzet van ict in het onderwijsleerproces. Naast een cijfermatige quickscan werd ook kwalitatieve informatie verzameld. En op de vier scholen is gesproken met leraren (individueel en een groepsgesprek) en leerlingen. Tijdens onze schoolbezoeken hebben we voorbeelden gezien van ict-toepassingen in het vmbo-groenonderwijs. Zo werd deelgenomen aan het project 'Codename Future', er werden computergestuurde toetsen afgenomen (agrarische techniek), er zijn docenten met eigen websites voor hun vak en leerlingen werken voor verschillende vakken aan opdrachten via internet.

In het algemeen werd geconstateerd dat de inzet van ict in het onderwijs vooral afhankelijk is van de individuele leraar. En niet iedere leraar is daarover even enthousiast. In de groepsgesprekken kwam ter sprake wat ict kan betekenen in het vmbo-

groen. De meningen bleken hierover te verschillen: enerzijds zijn er enthousiastelingen die vele mogelijkheden zien voor ict in het vmbo-groen en anderzijds zijn er sceptici die de meerwaarde van ict, juist voor het vmbo-groen, in twijfel trekken. Binnen de teams was niet altijd een eenduidige visie aanwezig, reden waarom we het de moeite waard vinden om de beide standpunten in dit artikel voor het voetlicht te brengen.

Sceptici

Sceptische leraren zijn van mening dat vmbo-leerlingen niet uit de voeten kunnen met ict. De spanningsboog van dit type leerlingen is volgens hen niet groot genoeg en de leerlingen hebben moeite met het lezen en begrijpen van schriftelijke opdrachten. Hieraan gerelateerd is de opvatting dat de leerlingen het meest leren van een klassikale les waarbij de leraar structuur aanbrengt. Ook zijn er twijfels aan de vaardigheden van de leerlingen om met de compu-

Foto: STUDIO ANDRÉ RUIGROK

Quick scan

De meting in 2001-2002, de tweede keer dat de ict-onderwijsmonitor in het vmbo-groen werd uitgevoerd, betrof een quick scan waaraan 21 ict-coördinatoren deelnamen en een kwalitatieve studie op waarvoor op vier scholen gesprekken zijn gevoerd. Het totale rapport van de monitor is te vinden via www.ict-onderwijsmonitor.nl.

◀ **De inzet van ict in het vmbo-groen: veel mogelijkheden of twijfels over de meerwaarde?**

ter om te gaan (knoppenkennis). Een tweede bezwaar van de sceptici heeft te maken met de opvatting dat vmbo-groenleerlingen niet voor niets in het vmbo-groen zitten: zij hebben behoefte aan een praktische opleiding. Daarbij horen zij het liefst met de handen in de aarde te zitten en niet achter een computer. “De leerlingen moeten mee naar buiten in het groen onderwijs. Een plaatje van het internet van een plant is leuk, maar ieder seizoen is de plant weer anders. Ze moeten het toch in het echt zien en ervaren.”

Enthousiastelingen

Enthousiaste leraren roemen de inzet van ict, juist voor vmbo-leerlingen. Met de computer (en met goede software!) is het mogelijk om op een leuke manier lesstof te oefenen, te actualiseren of van visuele/auditieve ondersteuning te voorzien. In op-

drachten sturen zij de leerlingen het internet op en leggen hiermee een link met de praktijk.

“In de praktijkles bloemschikken moeten de leerlingen tussen het binden door ook een internetopdracht doen. Ik vraag ze om op de site van de veiling in Aalsmeer de dagprijs van de door hen gebruikte bloemen op te zoeken. Ze moeten daarmee de kostprijs van hun bloemstuk berekenen.”

Volgens hen vinden veel leerlingen het werken met de computer leuk. Door de computer in te zetten sluit je aan bij de belevingswereld van de leerlingen. De inzet van de computer zorgt voor afwisseling in de lesvormen, het activeert de leerlingen.

Verder

Binnen elk docententeam zijn sceptici en enthousiastelingen te vinden, die elk hun eigen standpunt in-

nemen. Standpunten die erg van elkaar kunnen verschillen, zelfs binnen één school. Op veel scholen is wel geïnvesteerd in de infrastructuur (goede computers, netwerkaansluiting). Nu is het zaak te investeren in het ontwikkelen van een – door het team gedragen - visie op de plek die ict zou kunnen innemen in het onderwijsleerproces. Zonder digitale hulpmiddelen kan er niet meer worden lesgegeven, maar helemaal computergestuurd zal het onderwijs niet worden. Elke school moet zelf uitmaken welke mix (in de literatuur omschreven als ‘blendend learning’) van de inzet van computers en de inzet van andere didactische middelen (klassikale uitleg, persoonlijke instructie, groepsgesprek) het beste resultaat oplevert. Resultaat zowel in het plezier van het naar school gaan, als in leeropbrengst, als in welbevinden van de docent!

Quinta Kools en Ilja Hoogenberg